

Tietosuojavaltuutetun toimiston menettelytavat

ASIAN VIREILLETULO

Oikeuskanslerinvirastoon oli saapunut useita kanteluita, joissa arvosteltiin tietosuojavaltuutetun toimiston menettelyä. Kantelut koskivat ennen kaikkea asioiden käsittelyn viipymistä tietosuojavaltuutetun toimistossa. Osa kanteluista koski myös toimiston muita menettelytapoja kuten esimerkiksi sitä, ettei asian vireilläoloa tai käsittelyvaihetta koskevaan tiedusteluun ollut vastattu. Eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan oli myös saapunut vastaavia seikkoja koskevia kanteluita.

Otin omana aloitteenani tutkittavaksi tietosuojavaltuutetun toimiston menettelytavat asioiden käsittelyssä. Pyysin tietosuojavaltuutetun toimistoa antamaan asiassa selvityksensä ensiksi 15.9.2020 mennessä. Selvityksen tuli sisältää:

- 1) asiaryhmittäinen selvitys asioiden käsittelyajoista viimeisen kahden vuoden ajalta;
- 2) selvitys 20 vanhimman vireillä olevan asian vireilletuloajankohdasta ja käsittelyvaiheista;
ja
- 3) selvitys siitä, miten perustuslaissa ja hallintolaissa asioiden käsittelylle asetetut vaatimukset on otettu toimistossa huomioon.

Selvityksen saamisen jälkeen pyysin uuden, päivitetyn selvityksen viimeistään 30.4.2021 siitä, miten aiemmassa selvityksessä kuvatut toimenpiteet olivat vaikuttaneet. Lisäksi ilmoitin harkitsevani laillisuusvalvontakäynnin tekemistä tietosuojavaltuutetun toimistoon.

RATKAISU

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvitykset

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksessä vuodelta 2020 todetaan muun muassa, että toimistossa käsiteltävänä olevien asioiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Kokonaan uusia yleiseen tietosuoja-asetukseen perustuvia asiaryhmiä ovat tietosuojavastaavia koskevat ilmoitukset, tietoturvaloukkausilmoitukset ja useita EU-jäsenvaltioita koskevat niin sanotut rajatylittävät asiat. Asioiden käsittely tietosuojavaltuutetun toimistossa on ollut ruuhkautunut jo ennen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamista. Tietosuojavaltuutetun toimistossa käsiteltävänä olevien asioiden määrä on kasvanut vuosittain, ja esittelijäkohtaiset työjonot ovat jo pitkään olleet huomattavan suuria. Vireille tulevien asioiden määrä on kasvanut edelleen vuoden 2020 aikana. Vaikka työ tilanteen parantamiseksi on ollut johdonmukaista, tehdyt toimenpiteet asioiden käsittelymäärien hallitsemiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi vaikuttavat viiveellä. Tilanteen voidaankin selvityksen mukaan odottaa merkittävästi parantuvan vasta vuoden 2022 aikana.

Rekisteröidyn oikeuksia ja kanteluita koskevat asiat ovat selvityksen mukaan yksi tietosuojavaltuutetun toimiston tärkeimmistä asiakokonaisuuksista. Niihin kuuluvat yksityishenkilöiden tekemät ilmoitukset tietosuojaoikeuksien loukkauksista tai epäilyistä, että jokin organisaatio tai henkilö käsittelee henkilötietoja tietosuojasäännösten vastaisesti, mutta myös erilaiset neuvonta- ja lisätietopyynnöt. Tällaisten asioiden käsittelyn valmistelemiseksi ja yhdenmukaistamiseksi tietosuojavaltuutetun toimistossa on perustettu prosessiryhmä, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa yhtenäisten käytäntöjen luominen rekisteröidyiltä tulevien kanteluiden käsittelylle. Tällaiset asiat ovat usein hyvin yksilöllisiä, mikä vaikuttaa niiden käsittelyyn ja käsittelyyn kuluvaan aikaan.

Rekisteröityjen oikeuksia koskevat asiat voivat olla myös niin sanottuja rajatylittäviä asioita. Rajat ylittävällä käsittelyllä tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyä, joka vaikuttaa merkittävästi rekisteröityihin eri EU-jäsenvaltioissa tai jota suoritetaan useammassa kuin yhdessä EU-jäsenvaltiossa. Kun henkilötietojen käsittely on rajat ylittävää, Euroopan tietosuojaviranomaiset valvovat henkilötietojen käsittelyä yhteistyössä. Tällaisen asian ollessa kysymyksessä tietosuojavaltuutetun toimiston on myös käsiteltävä asia yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten kanssa. Yhteiseurooppalaisella käsittelytavalla on myös vaikutuksensa tällaisten asioiden käsittelyaikoihin.

Edellä kuvatut lainsäädäntömuutokset ovat vaikuttaneet myös tietosuojavaltuutetun toimiston menettelytapoihin. Yleistä tietosuoja-asetusta sovellettaessa rekisteröidyn oikeuksia koskevia asioita on enemmän. Päätösten tekeminen sitoo huomattavasti enemmän henkilöresursseja, mikä yhdessä käsiteltävien asioiden lukumäärän lisääntymisen kanssa on vaikuttanut toimiston

työtilanteeseen. Lainsäädäntömuutoksista johtuen aiemmat ratkaisut ja annetut ohjeet eivät välttämättä enää ole olleet sellaisenaan käyttökelpoisia.

Eurooppalainen yhteistyö kuormittaa huomattavasti toimiston resursseja, vaikka onkin selvityksen mukaan samalla merkittävä voimavara. Asetuksen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä ylintä ratkaisovaltaa käyttävä Euroopan tietosuojaneuvosto kokoontuu vähintään kuukausittain päätöksiä tekevään täysistuntoon. Neuvostolla on lisäksi kaksitoista alatyöryhmää, joissa kaikissa tietosuojavaltuutetun toimisto on edustettuna. Lisää haasteita vireille tulevien asioiden käsitteilyyn toi tulosohjaus- ja rekrytointiprosessin hitaudesta aiheutunut lisäresurssien saamisen viivästyminen.

Muutosta ja toiminnan merkittävää kasvua pyrittiin hallitsemaan uudistamalla tietosuojavaltuutetun toimiston työjärjestys ja organisaatio vuonna 2019 tukemaan uutta asiakaspalvelulähtöistä organisaatiota. Toimistoon muodostettiin kolme asiakaspalveluryhmää.

Tietosuojavaltuutetun toimistossa on vuoden 2020 aikana valmisteltu ohjetta uusien vireille tulevien asioiden luokitteluksi ja priorisoimiseksi (etusijajärjestykseen saattamiseksi), sekä selvitetty keinoja asioiden seulomiseksi. Voimavarojen suuntaamisessa otetaan erityisesti huomioon vaikuttavuus, oikea-aikaisuus, oikeusturva ja hyvä hallinto. Tavoitteena on työpanoksen suuntaaminen viraston tavoitteiden kannalta keskeisiin asioihin suunnitelmallista ja yhdenmukaista priorisointia käyttäen entistä selkeämmällä tavalla, joka osaltaan turvaa asiakkaiden tasapuolista kohtelua. Jatkossa muut kuin määrääjälliset asiat pyritään ratkaisemaan viimeistään vuoden sisällä asian vireille tulosta. Tietosuojavaltuutetun toimistossa tiedostetaan, että voimavaroihin ja työmäärään liittyvillä syillä ei voida hyväksyttävästi perustella poikkeamista siitä, mitä perusoikeutena turvattu oikeusturva asian käsittelyltä edellyttää. Rajalliset resurssit eivät ole riittävä tai hyväksyttävä selitys kohtuullisen käsittelyajan ylittämiseksi. Tietosuojauudistuksen täytäntöönpanossa ei selvityksen mukaan kuitenkaan olisi juuri ollut mahdollista tehdä enempää.

Tietosuoja-asiantuntijoista on myös pulaa, koska heitä on yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantuloon valmistauduttaessa ja sen voimaantulon jälkeen rekrytoitu kaikkien eri sektoreiden organisaatioihin Suomessa. Tietosuojavaltuutetun toimisto kilpailee myös yksityisen sektorin kanssa samoista osaajista.

Tietosuojavaltuutetun toimistolla on asianhallintajärjestelmänä edelleen käytössään viime vuosituhannella kehitetty IBM Lotus Notes –työryhmäohjelmisto, eikä tästä asianhallintajärjestelmästä ole saatavissa käsittelyaikatietoja asiaryhmittäin. Saatavilla on ainoastaan tiedot keskimääräisistä käsittelyajoista vuosittain ja esittelijöittäin. Vanhan teknologian osaajat ovat harvassa ja pienellä virastolla on vähäinen mahdollisuus vaikuttaa järjestelmien uudistusten aika-
tauluihin tilanteessa, jossa se on sidottu valtion ja oikeushallinnon yhteisiin palveluntarjoajiin.

Jonkin verran toimintaa on kyetty tehostamaan digitalisaation keinoin erityisesti volyymiltaan suurimmissa tietosuojavastaavia koskevien ilmoitusten ja tietoturvaloukkausilmoitusten käsittelyssä.

Laillisuusvalvontakäynti

Tein 2.12.2021 laillisuusvalvontakäynnin tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Laillisuuskäyntiä varten pyysin ennakkomateriaalia ja muun muassa selvityksen viimeaikaisista kehittämistoimista. Selvityksen mukaan asiamäärien kasvun kanssa samaan aikaan asioiden laajuus on kasvanut ja niiden käsittely monimutkaistunut yleisen tietosuoja-asetuksen uusien toimivaltuuksien myötä. Asioiden ratkaisemisessa käytetään ohjauksen ja neuvonnan lisäksi myös paljon velvoittavia päätöksiä. Lisäksi sovelletaan eurooppalaisten valvontaviranomaisten yhteistä päätöksentekomenettelyä. Viranomaistehtävät tulee hoitaa asetuksessa säädettyjen tiukkojen määräaikojen kuluessa.

Laillisuusvalvontakäynnillä keskusteltiin muun muassa toimiston työtilanteesta ja ruuhkanpurkutoimenpiteistä. Toimisto on saanut vuosien 2016–2020 aikana lisäresursseja. Määrärahat ja toteutuneet henkilötyövuodet ovat noin kaksinkertaistuneet. Samaan aikaan toimistossa vireille tulleiden asioiden määrä on kuitenkin kolminkertaistunut. Näin suureen asiamäärien kasvuun ei osattu varautua yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon valmistauduttaessa. Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan sen resurssit eivät niiden lisäämisestä huolimatta ole oikeassa suhteessa toimistolle säädettyjen tehtävien kanssa.

Tietosuojavaltuutetun toimistoon on vuosille 2021 ja 2022 palkattu henkilöitä määräaikaisiin tehtäviin kasvaviin asiamääriin vastaamiseksi. Määräaikaisten ns. ruuhkapurkajien avulla työpanosta on kohdennettu entistä enemmän ruuhkanpurkusuunnitelman mukaisesti ainoastaan vireillä olevien asioiden käsittelyyn. Vuoden 2020 tammikuussa käynnistetty ruuhkanpurkuprojekti on siis edelleen jatkunut. Alun perin ruuhkanpurkuprojektin tavoitteena oli saada purettua vuosina 2014–2018 vireille tulleiden ratkaisemattomien asioiden summaa. Sittemmin ruuhkanpurkuprojekti on laajennettu koskemaan myös vuonna 2019–2021 vireille tulleita asioita.

Ruuhkanpurku on toimiston mukaan edennyt hyvin. Yli kaksi vuotta vanhojen asioiden osuus vireillä olevista asioista on selkeästi pienempi kuin vuoden 2020 alussa. Tietosuojavaltuutetun toimisto onnistui vuonna 2020 ensimmäisen kerran käsittelemään saman verran asioita kuin niitä on tullut vireille yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alettua. Vuonna 2021 toimisto ennakoi pystyvänsä samaan. Samalla yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanon aiheuttama asioiden ruuhkautuminen on saatu lähes purettua.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksia koskevat ilmoitukset muodostavat noin 40 % kaikista tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille tulevista asioista. Tietoturvaloukkausilmoitusten käsittelyä on tehostettu. Tietosuojavaltuutetun toimistossa on 27.9.2021 hyväksytty toimiston sisäinen ohje tietoturvaloukkausilmoitusten seulontaprosessista. Uusi prosessi on 1.10.2021 alkaen ollut kokeilukäytössä terveydenhuollon ja finanssialan sektorilla. Kokemukset ovat olleet hyviä, ja prosessi on otettu käyttöön koko toimistossa 1.12.2021 alkaen. Toimistossa on 14.6.2021 otettu käyttöön myös toimiston sisäinen, niin sanottu priorisointi- ja seulontamenettely.

Kirjaamon tehtäviä on jo pitkään priorisoitu niin, että pääpaino on sisään tulevien asioiden kirjaamisessa. Kun kirjaamon uudelleen ruuhkautunut tilanne tuli esille alkukesästä 2021, tilanteen korjaamiseksi ryhdyttiin pikaisiin toimenpiteisiin ja asetettiin lisäksi talon sisäinen työryhmä. Kirjaamon tilanne otettiin samassa yhteydessä myös tietosuojavaltuutetun pysyvään seurantaan. Kirjaamon tilanne saatiin lopulta normalisoitua 29.7.2021. Toimistoon asetettu tiedonhallinnan kehittämistyöryhmä valmistelee suunnitelmaa kirjaamotoiminnan pitkän tähtäimen kehittämisestä sekä tiedonhallinnan organisoimisesta. Ryhmä tulee vuoden 2021 loppuun mennessä laatimaan ja esittämään konkreettisen suunnitelman toimenpiteistä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto joutuu ilman lisämäärärahoja sopeuttamaan toimintaansa vuonna 2023 käytettävissä oleviin määrärahoihin siten, että osa henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi avoimeksi tulleista viroista jouduttaneen jättämään täyttämättä, eikä määräaikaisia työntekijöitä voida enää pitää.

Asianhallintajärjestelmän kehittämistyötä on pyritty edistämään Oikeusrekisterikeskuksen kanssa. Vanhan Lotus Notes -pohjaisen asianhallintajärjestelmän korvaamisen ja kirjaamon työkuormaan merkittävästi vaikuttavaan sähköiseen asianhallintaan siirtymisen aikataulusta ei kuitenkaan vielä ole selvyyttä.

Tietosuojavaltuutetun toimistossa on tällä hetkellä ratkaistu 520 asiaa enemmän kuin kuluvan vuoden aikana asioita on saatettu vireille (per 16.11.2021). Toimiston mukaan kaiken kaikkiaan kokonaistilanne on parempi kuin vuotta aiemmin.

Laillisuusvalvontakäynnillä tuli esille myös tilanne tietojärjestelmiä koskevissa sopimuksissa ja neuvotteluissa Valtorin kanssa. Neuvotteluissa osapuolena on vain oikeusministeriö, eikä tietosuojavaltuutetun toimisto ole suoraan Valtorin asiakkaana. Tämä on toimiston mukaan sekä käytännöllisesti että periaatteellisesti erittäin ongelmallinen asetelma.

Arviointi

EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi. Artiklaan on sisällytetty myös nimenomainen määräys siitä, että riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

Tietosuojaviranomaisen tehtävistä ja toimivallasta on säädetty yleisessä tietosuojasetuksessa (EU) 2016/679. Tietosuojasetuksen 52 artiklan 4 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että jokaiselle valvontaviranomaiselle osoitetaan tekniset, taloudelliset ja henkilöresurssit, tilat ja infrastruktuuri, jotka ovat tarpeen tehtävien suorittamiseksi ja valtuuksien käyttämiseksi tehokkaasti, mukaan lukien tehtävät ja valtuudet, jotka liittyvät keskinäiseen avunantoon, yhteistyöhön ja osallistumiseen tietosuojaneuvoston toimintaan.

Tietosuojaviranomaisten tehtävistä on lisäksi säädetty rikosasioiden tietosuojadirektiivissä (EU) 2016/680. Vuoden 2019 alussa voimaan tullut kansallinen tietosuojalaki (1050/2018) täydentää tietosuojasetusta, ja samaan aikaan voimaan tulleella rikosasioiden tietosuojalailla (1054/2018) on pantu täytäntöön tietosuojadirektiivi. Lisäksi kansallisessa tietosuojalaissa on säädetty seikoista, jotka on yleisellä tietosuojasetuksella jätetty kansallisen liikkumavaran piiriin.

Perustuslain 21 §:n 1 momentissa on säädetty, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Hallintolain 23 §:ssä on säädetty, että asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Hyvään hallintoon puolestaan on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Julkisen vallan velvollisuuksiin kuuluu perustuslain 22 §:n mukaisesti turvata perusoikeuksien toteutuminen, mihin kuuluu muun muassa riittävästä voimavaroista huolehtiminen, jotta esimerkiksi asian asianmukainen ja viivytyksetön käsittely toteutuu myös käytännössä.

Edelleen hallintolain 23 §:n 2 momentissa on säädetty, että viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Yleisessä tietosuojasetuksessa on säädetty eräistä asioiden käsittelyä koskevista määräajoista. Asetuksen 78 artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin, jos toimivaltainen valvontaviranomainen ei ole käsitellyt valitusta tai ilmoittanut rekisteröidylle kolmen kuukauden kuluessa valituksen etenemisestä tai ratkaisusta. Lisäksi asetuksessa on säädetty eräistä rajat ylittävää menettelyä koskevista määräajoista.

Tietosuojavaltuutetun toimistossa käsiteltävänä olevien asioiden määrä on lainsäädäntömuutosten johdosta viime vuosina lisääntynyt huomattavasti eikä kehitystä ole täysin kyetty ennakoidaan. Uuden lainsäädännön edellyttämä päätösten tekeminen sitoo huomattavasti enemmän henkilöresursseja kuin aiempi ohjauksen antaminen. Tietosuojavaltuutetun toimiston käsittelyajat ovat olleet pitkiä ja kirjaamo on ollut ruuhkautunut. Asioita ei ole pystytty käsittelemään perustuslain ja hallintolain säännösten edellyttämällä tavalla. Viranomaisen tulee kuitenkin järjestää menettelytapansa niin, että asian sujuva ja ripeä käsittely on mahdollista. Käsitteilyaika ei saa olla pidempi kuin riittävän huolellinen ja asianmukainen käsittely kohtuudella edellyttää asian erityispiirteet huomioon ottaen (ks. tarkemmin esim. Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus. Porvoo 2003, s. 274).

Laillisuusvalvonnassa on melko vakiintuneesti katsottu, että voimavaroihin ja työmäärään liittyvillä syillä ei voida hyväksyttävästi perustella poikkeamista siitä, mitä perusoikeutena turvattu oikeusturva asian käsittelyltä edellyttää. Rajallisten resurssien ei voida katsoa olevan riittävä tai hyväksyttävä selitys kohtuullisen käsittelyajan ylittämiseksi.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tietosuojavaltuutetun toimiston resursointiin ja valvontaviranomaisen tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellytysten turvaamiseen ([PeVL 4/2021 vp](#)). Valiokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston huomiota perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun riippumattoman viranomaisen keskeiseen merkitykseen tietosuojaperusoikeuden toteutumisen kannalta ja pitänyt edelleen tärkeänä, että valvontaviranomaiselle osoitetaan riittävät resurssit tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen (ks. myös [PeVL 11/2018 vp](#) ja [PeVL 3/2017 vp](#)).

Apulaisoikeuskanslerin ratkaisussa (OKV/590/10/2020), joka koski asioiden käsittelyn ja tiedusteluun vastaamisen viipymistä tietosuojavaltuutetun toimistossa, todettiin muun muassa, että toimiston antamassa selvityksessä oli selostettu useita toimenpiteitä, joilla asioiden viipymiseen pyritään puuttumaan. Muun muassa selvityksessä esitetyt ruuhkanpurkuprojektin tulokset vaikuttivat ratkaisun mukaan lupaavilta. Ratkaisussa kiinnitettiin kuitenkin tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota asioiden viivytyksettömään käsittelyyn sekä tiedusteluihin ja asiakirjapyyntöihin vastaamiseen.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa (EOAK/6252/2019) on viitattu useampiin ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisuihin. Näissä ratkaisuissa on todettu muun muassa, että lähtökohtaisesti hyväksyttävänä syynä asioiden viipymiselle ei ole pidetty resurssien vähäisyyttä, vaan viranomaisen on tullut tehokkaalla työnjohdolla, työnteon organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämisellä sekä muilla käytettävissään olevilla työkulkua parantavilla keinoilla vaikuttaa käsittelyaikojen pitämiseen kohtuullisina. Ratkaisun mukaan edellä mainitut keinot eivät kuitenkaan aina välttämättä riitä, jolloin kysymys saattaa olla lainsäädännön viranomaisen toiminnalle

asettamien vaatimusten ja viranomaisen käyttöön osoitettujen resurssien epäsuhdasta. Mikäli riittäviä resursseja ei ole, lain noudattaminen saattaa käytännössä olla mahdotonta. Tietosuojavaltuutetun toimiston osalta saattaa ratkaisun mukaan ainakin osaksi olla kysymys tällaisesta tilanteesta.

Myös eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen sijaisen ratkaisussa (EOAK/1010/2021) on todettu muun muassa, että mikäli laissa asetetut vaatimukset ovat viranomaisen käytettävissä oleviin resursseihin ja toimintamahdollisuuksiin nähden ylimitoitettuja, tulee laillisuusvalvontatyössä käytännön toimijoiden syyllistämisen sijasta pyrkiä löytämään se vastuutaso, joka vastaa resursoinnista ja asianmukaisten toimintamahdollisuuksien turvaamisesta.

Tietosuojavaltuutetun toimiston tulossopimuksen 2021–2024 mukaisesti yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on, että oikeusturva toteutuu käytännössä. Vuoden 2021 aikana tavoitteena on kääntää yli vuoden avoinna olleiden asioiden määrä laskuun ja vuoden 2022 loppuun mennessä yli vuoden avoinna olleiden asioiden tulisi olla perusteltuja poikkeuksia. Tämä edellyttää kertyneiden ruuhkien purkamisen lisäksi myös merkittävästi kasvaneiden sisään tulevien asiamäärien hallintakäytäntöjen uudistamista. Tietosuojavaltuutetun toimistossa otetaan vuosille 2021 ja 2022 käyttöön yhdenmukaiset menettelytavat tehtävien etusijajärjestykseen asettamisessa (priorisointi) ja käsiteltävien asioiden seulonnassa hallinnon asiakkaiden tasapuolisen kohtelun, palveluiden asianmukaisen järjestämisen ja tehtävien tuloksellisen suorittamisen edistämiseksi.

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksen mukaan sen käyttämät tietojärjestelmät eivät ole olleet omiaan nopeuttamaan asioiden käsittelyä. Toimiston käytössä oleva asianhallintajärjestelmä ei ole täysin mahdollistanut uusien tehtävien hoitamisen edellyttämien ratkaisujen toteuttamista ja asioiden käsittelyn tehostamista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto joutuu selvityksensä mukaan ilman lisämäärärahoja sopeuttamaan toimintaansa vuonna 2023 käytettävissä oleviin määrärahoihin siten, että osa henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi avoimeksi tulleista viroista jouduttaneen jättämään täyttämättä. Tietosuojavaltuutetun toimisto on todennut, etteivät sen resurssit niiden lisäämisestä huolimatta ole oikeassa suhteessa toimistolle säädettyjen tehtävien kanssa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Tietosuojavaltuutetun toimistossa tehdyt kehittämistoimet ja ruuhkanpurkutoimet vaikuttavat luopaavilta. Kirjaamo toimii nyt normaalisti ja pystyy ajantasaisesti vastaamaan muun muassa asioiden vireillä oloa koskeviin tiedusteluihin. Yleisen tietosuojasetuksen täytäntöönpanon ai-

heuttama asioiden ruuhkautuminen on saatu lähes purettua, ja yli kaksi vuotta vanhojen asioiden osuus vireillä olevista asioista on selkeästi pienempi kuin aiemmin. Toimisto pystyy nyt käsittelemään saman verran tai enemmän asioita kuin niitä on tullut vireille.

Saatujen selvitysten ja laillisuusvalvontakäynnillä saatujen tietojen mukaan asioiden käsittelyn vähitellen paremmaksi saatu tilanne on vaarassa kääntyä taas huonommaksi, jos määräaikaista virkoja ei pystytä jatkamaan eikä avoimeksi tulevia virkoja pystytä täyttämään.

Kuten perustuslakivaliokuntakin on edellä mainitussa lausunnossaan todennut, tietosuojavaltuutetulla Suomen ainoana kansallisena tietosuojalainsäädännön noudattamista valvovana viranomaisena on keskeinen merkitys tietosuojaperusoikeuden toteutumisessa. Tietosuojavaltuutetun resurssien turvaaminen riittävinä on tietosuojaperusoikeuden turvaamiseksi siten olennaista. Myös laillisuusvalvojien ratkaisussa on kiinnitetty huomiota tietosuojavaltuutetun resursseihin.

Lähetän ratkaisuni oikeusministeriölle ja pyydän oikeusministeriötä viimeistään 31.5.2022 vastaamaan, miten tietosuojavaltuutetun toimiston resurssit asioiden lainmukaisen käsittelyn varmistamiseksi aiotaan turvata. Pyydän ministeriötä myös samassa yhteydessä arvioimaan, edellyttääkö tietosuojavaltuutetun riippumaton asema sitä, että valtuutetulle turvataan välittömämpi mahdollisuus tulla kuulluksi oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön välisissä valtuutetun resursseja koskevassa valmistelussa.

Tietosuojavaltuutetun antamien palveluiden ja tehtävien asianmukainen järjestäminen perustuu riittävien resurssien ohella niiden tehokkaaseen käyttöön ja toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tämän laillisuusvalvonnalliseksi seuraamiseksi pyydän tietosuojavaltuutetun toimistoa lähettämään minulle sen toimintaa koskevat päivitettyt seurantatilastot sekä arviot kehittämistöimien etenemisestä viimeistään 30.9.2022.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama